

PRA hos tolleren

Tolleren kan, i likhet med de andre retrieverrasene, utvikle øyensykdommen PRA. PRA står for Progressiv Retinal Atrofi, som igjen kan beskrives ved at netthinnen, retina, gradvis "dør". Sykdommen medfører at hunden gradvis vil miste synet, før den til slutt blir totalt blind. Hos tollere som er rammet skjer dette som regel rundt 6 års alder, men det finnes også eksempler på tollere som har mistet synet langt tidligere som følge av PRA. De første symptomene er dårlig mørkesyn, så følger dårlig sidesyn før de til slutt blir helt blind. På noen hunder blir øyet "blakket", dvs. at de får en slags hvit, sløraktig hinne over seg.

PRA nedarves recessivt, dvs. at for at en hund skal få PRA, må begge foreldrene være bærere av sykdommen. En bærer trenger ikke å utvikle PRA selv, men den sprer genet for PRA videre til sine avkom og deres avkom igjen. Derfor har det til nå vært vanskelig å få bukt med sykdommen - det har vært umulig å vite hvorvidt en hund var bærer eller ikke, inntil den selv og/eller et eller flere av dens avkom har fått diagnosen PRA. På den måten har sykdommen blitt spredt ytterligere, og en har kommet inn i en ond sirkel.

Før var det kun øyenlysning som kunne brukes for å finne ut om en hund hadde, og dermed var anleggsbærer av PRA. Dessverre viste det seg mange ganger at metoden var utilstrekkelig, for som oftest rakk en hannhund eller tisper å få mange kull etter seg før det ble oppdaget at de hadde PRA! Hvor gammel en toller med PRA er når sykdommen blir oppdaget ved øyenlysning, kan variere veldig. I Finland ble en tisper øyenlyst med diagnosen PRA litt over 1 år gammel, mens andre igjen kan være 7-8 år og øyenlyst fri for PRA mange ganger tidligere før de får diagnosen. De fleste PRA-tilfellene i Sverige fikk diagnosen ca. 4 år gamle. I tillegg varierer det veldig hvor lang tid det tar fra en hund får diagnosen til den er totalt blind. Noen kan være helt blinde i en alder av 4 år, mens andre kan bli langt eldre før de mister synet fullstendig. Uansett er det ingen tvil om at det er forferdelig leit at en ellers frisk og rask hund skal miste sin livskvalitet i ung alder som følge av at den mister synet.

PRA er en sykdom som også rammer en rekke andre raser, som f.eks. puddel, irsk setter, australian cattledog, Shetland sheepdog, collie, etc. Det at sykdommen angår mange raser, har gjort at det har blitt forsket mye på sykdommen. Under forskningens gang har det vist seg at det finnes flere ulike typer PRA, og ulike gener for disse. Den typen PRA som tolleren er mest utsatt for er en type som kalles prcd-PRA. Videre forskning har igjen

ført til at det har blitt utviklet egne DNA-tester for mange av de PRA-utsatte rasene. Og heldigvis er toller en av rasene som har fått en slik test! Testen er utviklet av det amerikanske genteknologi-firmaet OptiGen, og de har også laget PRA-tester for flere andre hunderaser. Testingen er enkel å utføre, alt man trenger er en blodprøve av hunden som pakkes forskriftmessig og sendes til USA. Etter ca. 3-4 uker får man så svaret på testen, og det er enten genotype A, genotype B eller genotype C.

* **Genotype A** (Homozygous Normal - **Normal/Clear**) betyr at hunden er genetisk fri for PRA, dvs. at den ikke kommer til å utvikle sykdommen selv, og at den heller ikke er bærer av sykdommen.

* **Genotype B** (Heterozygous - **Carrier**) betyr at hunden er bærer av sykdommen, men at den ikke er affisert (dvs. at den ikke kommer til å utvikle sykdommen selv).

* **Genotype C** (Homozygous Mutant – **Affected**) betyr at hunden er affisert (dvs. at den selv kommer til å utvikle PRA), og den er derfor selvfølgelig også bærer av sykdommen.

Det fine med denne testen, er at vi ikke trenger å utelukke B- og C-hunder fra avl. Tidligere ble det satt avlssperre på foreldre, søsken og avkom til hunder som var øyenlyst med PRA, og de fikk status som PRA-bærere, selv om noen av dem kunne være helt fri! Med denne testen kan man undersøke hvorvidt en hund med foreldre eller avkom med PRA er affisert (genotype C) eller bare bærer (genotype B). Nedenfor følger en tabell som viser hvilken genotype valpene får avhengig av genotypen til foreldrene:

	A	B	C
A	Alle avkom A	50% A, 50% B	Alle avkom B
B	50% A, 50% B	25% A, 50% B, 25% C	50% B, 50% C
C	Alle avkom B	50% B, 50% C	Alle avkom C